

O DVEMA VRSTAMA ASTEROIDEA RETKIMA U JADRANU

ON TWO RARE ASTEROIDEA SPECIES FOUND IN THE ADRIATIC

Amalija Matvejev-Vidović

Prirodnjački muzej, Beograd

Ehinodermate Jadrana bile su mnogo istraživane i tretirane u brojnim radovima. Međutim, sva ta istraživanja obuhvatila su pretežno obalno i pliće područje otvorenog mora. Materijal prikupljen od strane ekspedicije »Hvar« 1948—1949. godine popunio je znanje o ehinodermatama otvorenog mora i dubljeg područja, pa se tako dobila vernija slika rasprostranjenja pojedinih vrsta i njihove zastupljenosti u Jadranu.

U ovome radu razmatraju se dve retke vrste *Asteroidea*: *Odontaster mediterraneus* Marenz. i *Scherasterias neglecta* Perrier, koje su retke ne samo u Jadranu, već i u Mediteranu. Prijatna mi je dužnost da se na ovome mestu zahvalim Dr E. Tortonese na pomoći i podstreku za ovaj rad.

Odontaster mediterraneus Marenz.

Pregled dosadašnjih nalaza u Mediteranu dat je u tablici 1. hronološkim redom:

Tablica 1

Godina	Autör	Lokalitet	Dubina m	Vrsta dna
1893.	Marenzeller	Milo	834	Muljeviti pesak
1895.	Marenzeller	Milo - Serfo	414, 444	Muljeviti pesak
1895.	Marenzeller	Palagruž	485	Muljeviti pesak
1895.	Marenzeller	Južni Jadran	1196	Muljeviti pesak
1909.	Koehler	Golfe de Gascogne	1804	—
1925.	Ranson	Alžirska obala	200	Mulj
1957.	Gautier - Michez	Phillippeville-Alžir	300—400	Dno sa velikim racima
1958.	Dieuzeide & Rolland	Obala Castiglione više lokaliteta	500—850	Mulj

Prema ovim, do sada postojećim podacima, *Odontaster mediterraneus* nađen je na dubinama od 200 do 1804 m i to na dnu sa muljem, ili muljevitim peskom.

Dieuzeide i Rolland (1958) su utvrdili za zaliv Castiglione da je ova vrsta brojno najjače zastupljena na dubini od 800 do 850 m. Ostali navedeni autori nisu posebno obrađivali pitanje frekvencije u vezi sa dubinom. Nalazi ekspedicije »Hvar« (vidi tabl. 2) u tom pogledu omogućavaju izvesne zaključke.

Tablica 2

Postaja No	Datum	Dubina	Vrsta dna	Broj primeraka u koči
49	26. III 48.	225	mulj	1
59	30. III 48.	220	mulj	1
50	15. IV 48.	256	mulj	1
108	6. V 48.	110	muljeviti pesak	1
92	10. V 48.	61	pesak	1
134	26. V 48.	186—120	muljeviti pesak	1
166	4. VI 48.	179—108	mulj	1
50	29. VIII 48.	256—241	mulj	1
45	29. III 49.	132—176	pesak	1

Sudeći prema ovim nalazima *Odontaster mediterraneus* nalazi se u Jadranu na dubini približno od 61 do 256 m. To je ujedno prvi put da je ova vrsta zabeležena na tako malim dubinama. Najveći broj nalaza je sa dubina od 180 do 250 m, prema tome mnogo pliće nego u zalivu Castiglione, ali je u svim probama veoma malobrojna.

Odontaster mediterraneus i u Jadranu je konstatovan pretežno na muljevitom dnu, što se slaže sa podacima sa drugih lokaliteta koje smo naveli u tablici 1.

Sclerasterias neglecta (Perrier)

Dosadašnji nalazi ove retke vrste u Mediteranu navedeni su u tablici 3:

Tablica 3

Godina	Autor	Lokalitet	Dubina m	Vrsta dna
1891.	Perrier	Gaskonjski zaliv	166	Muljeviti pesak
1895.	Marenzeller	Cerigo-Cerigotto	160	grubi pesak
		Palagruž	485	Mulj

Prema ovim malobrojnim podacima vrsta je zabeležena na dubini od 160 do 485 m. Na osnovu ovako malog broja nalaza ne bi bilo moguće govoriti o vrsti dna na kome se ona pretežno javlja. Nalazi ekspedicije »Hvar« (v. tablicu 4) daju nešto obimnije podatke.

Tablica 4

Postaja No	Datum	Dubina	Vrsta dna	Broj primeraka u koži
88	19. IV 48.	124	pesak	1
97	10. V 48.	128—132	mulj	1
167	4. VI 48.	236—256	mulj	1
161	10. VI 48.	172—148	mulj	1
112	19. VII 48.	155—142	pesak	4
112	18. II 49.	145—141	pesak	20
109	18. II 49.	128—137	mulj	10
8	26. III 49.	67—71	muljeviti pesak	1
32	27. III 49.	100—95	pesak	1
38	29. III 49.	97—112	pesak	2

Prema ovim nalazima *Sclerasterias neglecta* konstatovana je u Jadranu na dubinama između 67 i 256 m. Najveći broj nalaza je između 100 i 150 m. U toj dubinskoj zoni ona je i najbrojnija.

Ova retka vrsta nađena je u Jadranu kako na muljevitom tako i na peskovitom dnu, ali je brojnija na pesku.

Zaključci

1. *Odontaster mediterraneus* javlja se u južnom i srednjem Jadranu sa koncentracijom u Jabučkoj kotlini na dubinama približno od 61 do 256 m. Najveći broj nalaza je sa dubina od 180 do 250 m. Ekspedicija »Hvar« radila je i na dubinama do 450 m. ali na dubinama preko 300 m urađeno je samo 6 proba. Stoga nije isključeno da samo slučajno nije nađena na većim dubinama, jer joj tu i karakter tla odgovara.

2. *Odontaster mediterraneus* u Jadranu je konstatovan pretežno na muljevitom dnu, što se slaže s podacima iz drugih lokaliteta u Mediteranu.

3. *Sclerasterias neglecta* rasprostranjena je u celom Jadranskom moru. Nađena je na dubinama između 67 i 256 m sa najvećim brojem nalaza između 100 i 150 m. U toj dubinskoj zoni ona je i najbrojnija.

4. *Sclerasterias neglecta* u Jadranu nalazi se na pesku, muljevitom pesku i mulju, ali je brojnost individua veća na pesku. Njeno odsustvo na većim dubinama od 250 m možda se može objasniti retkošću staništa s peskovitim dnom na tim dubinama.

5. *Sclerasterias neglecta* dosada nigde u Mediteranu nije nađena na toliko lokaliteta i u tolikoj brojnosti kao što je nađena u Jadranskom moru.

BIBLIOGRAPHIJA

- Dieuzeide R. et Rolland J. 1958: Prospection des fonds chalutables des cotes Algeriennes. Recherches de Nouvelles zones (Années 1956—1957). Bulletin des Travaux publiés par la Station d'Aquiculture et de pêche de Castiglione 1957. Nouvelle Série No 9. Alger.
- Ekmann, S. 1953: Zoogeography of the Sea. London.
- Fischer, K. W. 1924: The genus *Sclerasterias* Perrier. Bulletin de l'Institut Océanographique, No 444.
- Gautier - Michaz, M. 1957: Cinq Echinodermes nouveaux ou peu connus pour la faune de France. Recueil des Travaux de la Station Marine d'Endroume. Fascicule 21 (Bull. No 12).
- Gautier - Michaz, M. 1958: Résultats scientifiques des campagnes de la Calypso VII Etudes sur le Seuil Siculo - Tunisien (suite) 5. Echinodermes Annales de l'Institut Océanographique. Tome XXXIV. Paris.
- Koehler, R. 1909: Echinodermes provenant des Campagnes du yacht Princesse Alice. Résultats des campagnes Scientifiques du Prince de Monaco, Fasc. XXXIV. Monaco.
- Koehler, R. 1921: Les Échinodermes de France. Faune de France. Paris.
- Koehler, R. 1924, 1927: Les Echinodermes des mers d'Europe. Tome I, II Paris.
- Kolosvary, G. 1937: Die Echinodermen des Adriatischen Meeres. Festschrift zum 60 Geburtstag von Prof. Dr D. E. Stand, Vol. II, 1936—1937. Riga.
- Ludwig, H. 1897: Die Seesterne des Mittelmeeres. Fauna und Flora des Golfes von Neapel. Berlin.
- Marenzeller, E. 1893: Zoologische Ergebnisse. I Echinodermen gesammelt 1890, 1891 und 1892. Berichte Commission für Erforschung östlichen Mittelmeeres. Denkschr. Akad. Wiss. Bd. 60, Wien.
- Marenzeller, E. 1895: Zoologische Ergebnisse V. Echinodermen gesammelt 1893, 1894. Berichte Commission für Tiefseeforschungen XVI. Denkschr. Akad. Wiss. Bd. 62. Wien.
- Perrier, E. 1891: Stellérides nouveaux provenant des campagnes du yacht l'Hiron-delle (Golfo de Gascogne, Açores, Terre-Neuve), Mém. Soc. Zool. de France, vol. 4, Paris.
- Perrier, E. 1896: Contribution à l'étude des Stellérides de l'Atlantique Nord. Résultats des Campagnes Scientifiques du Prince de Monaco, fasc. XI.
- Ranson, G. 1925: Liste des Echinodermes recueillis au cours de la croisière de la »Tanchi« en 1924, sur les côtes d'Algérie. Office Scientifique et Technique de Pêches maritimes. Mémoires (serie speciale) No 3, Apendice No 2. Paris.
- Tortonese, E. 1949: La distribution bathymétrique des Echinodermes et particulièrement des espèces méditerranéennes. Bulletin de l'Institut Océanographique Monaco, No 956. Monaco.

ON TWO RARE ASTEROIDEA SPECIES FOUND IN THE ADRIATIC

Amalija Matvejev-Vidović

SUMMARY

Important data on two rare Asteroidea species have been made available from the material gathered during the M. V. HVAR Expedition in the Adriatic in 1948 and 1949. These data have enabled us to come to the following conclusions:

1) The species *Odontaster mediterraneus* occurs in the southern and central Adriatic, its highest concentration being found in the Jabuka Pit at depths ranging approximately from 61 to 256 metres. The largest number of specimens occurred at depths ranging between 180 and 250 metres. The HVAR Expedition covered depths up to 450 metres, but only six samples were taken beyond 300 metres. It cannot be excluded, then, that the non-occurrence of numerous specimens at greater depths happened only by chance since the bottom there suits the species.

2) The species *Odontaster mediterraneus* found in the Adriatic largely occurred on muddy bottom. This is in agreement with the data referring to some localities in the Mediterranean.

3) The species *Sclerasterias neglecta* is distributed over the whole of the Adriatic area. Found at depths ranging between 67 and 256 metres, the largest number of specimens was hauled at depths ranging from 100 to 150 metres where the species has its maximum occurrence.

4) The species *Sclerasterias neglecta* found in the Adriatic has its habitat on sandy, sandy-muddy or muddy bottom; the number of occurring individuals was usually greater on sandy bottom. The non-occurrence of the species at depths beyond 250 metres could perhaps be explained by rare patches of sandy bottom found at such depths.

5) Nowhere in the Mediterranean region has the species *Sclerasterias neglecta* so far been found at so many localities and in such quantities as in the Adriatic.